

3. Salmanova O.Yu. The Public Works as a Way of an Administrative Penalty / O.Yu. Salmanova // Herald of Kharkiv National University of Internal Affairs. – 2010. – №3 (50).– P. 205-210.
4. Mozgova V.A. The Historical Development of the Public Works as a Way of Punishment / V.A. Mozgova // State and Law. – 2009. – the publication 44. – P. 543-548.
5. About Court (the decree №3) : the decree of the Council of People’s Commissars of the RSFSR // The history of the USSR and RSFSR legislation about criminal procedure, court and public prosecuracy organisation. 1917-1954 / Under edit. S.A. Golunskiy. – Moscow. : Law literature state publication, 1955. – P. 47.
6. Bogaturyov I.G. The Criminal Punishments not Connected with Confinement (the theory and practise of their execution by the Penal Inspectorate) : thesis ... doctor of law / I.G. Bogaturyov ; Kiev national university of internal affairs. – Kiev, 2006. – 434 p.
7. The public works – their history and actual state [Electronic resource]. – Access mode : http://www.pechersk.kyiv-city.gov.ua/ukr/?mode=news&need_id=333
8. About ratification of the Regulation of the organisation and execution procedure of the remunerative public works and nullifying some acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine [electronic resource] : the Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 10th September 2008 №839. – Access mode : <http://www.rada.gov.ua>
9. The Administrative Offences Code of Ukraine : existing legislation with some supplements and amends dated 15th February 2011 : [according to the official text]. – K. : Alerta ; Educational Literature Centre, 2011. – 216 p.
10. About Amending the Administrative Offences Code of Ukraine for aggravating the responsibility for some offences [Internet resource] : the Law of Ukraine dated 2nd December 2010 №2744-VI. – Access mode : <http://www.rada.gov.ua>
11. About ratification of the Regulation of the Procedure of the public works as a way of an administrative penalty execution [electronic resource] :The State Department for the Execution of Sentences Order dated 25th February 2009 №35 – Access mode : <http://www.rada.gov.ua>
12. Alimov K.O. Historical origins of the public works institution and its development perspectives in the law field. / K.O. Alimov // the Herald of Zaporizhzhya national university, 2011. – № 1. – P. 169-175.

УДК 346.9: 347.962.1: 347.946 (477)

ПРЕЗУМПЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА НЕУПЕРЕДЖЕНОСТІ СУДДІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Зозуль І.В., к.ю.н., викладач

*Запорізький національний університет,
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
iyazozul@gmail.com*

На основі аналізу національного та європейського законодавства здійснюється аналіз презумпції незалежності та неупередженості суддів у господарському судочинстві. У статті розглядається

прямий зв'язок презумпції незалежності та неупередженості судді у господарському процесі та відвод суддів. Також розглядаються підстави для відводу, які закріплені в законодавстві, та які відсутні у нормах Господарського процесуального кодексу України. Незалежність судової влади пропонується розглядати у двох аспектах: незалежність від інших гілок влади та незалежність від інших суддів.

Ключові слова: презумпція, господарський процес, відвод, неупередженість, необ'єктивність.

ПРЕЗУМПЦИЯ НЕЗАВИСИМОСТИ И БЕСПРИСТРАСТНОСТИ СУДЕЙ В ХОЗЯЙСТВЕННОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ

Зозуль І.В.

*Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина
iyazozul@gmail.com*

На основе анализа национального и европейского законодательства осуществляется анализ презумпции независимости и беспристрастности судей в хозяйственном судопроизводстве. В статье рассматривается прямая связь презумпции независимости и беспристрастности судьи в хозяйственном процессе и отвод судей. Также рассматриваются основания для отвода, которые закреплены в законодательстве, и которые отсутствуют в нормах Хозяйственного процессуального кодекса Украины. Независимость судебной власти предлагается рассматривать в двух аспектах: независимость от других ветвей власти и независимость от других судей.

Ключевые слова: презумпция, хозяйственный процесс, отвод, беспристрастность, необъективность.

PRESUMPTION OF INDEPENDENCE AND IMPARTIALITY OF JUDGES IN COMMERCIAL PROCEEDINGS

Zozul I.V.

*Zaporizhzhya national university, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine
iyazozul@gmail.com*

On the basis of national and European legislation are analyzed presumption of independence and impartiality of judges in commercial proceedings.

The legal presumption – is enshrined in the law of assumption of the presence or absence of legal facts. Most often, there is a presumption based on general life experience, and further use it is possible with the requirement of an adequate reason to consider it as such, which corresponds to his inner convictions and experience. Analyzed above, we can offer a proper generalization of the definition of legal presumptions. The legal presumption – a presumption regarding certain legal fact or condition to be considered true until confirmed otherwise.

At the present time is extremely important presumption of independence and impartiality of judges in commercial proceedings. The presence of external signs of judicial independence and the guarantee of judicial conduct that prevent exposure to the administration of justice means complete independence and their nepidporyadkovany any of the branches of government. Impartiality as requiring the court means that the court hearing the case must be "subjectively impartial," ie, none of its members should not have any personal interest and bias. Judges should always be free of personal likes or dislikes, tastes, preferences. It is (presumed) that the judge hearing the case is impartial, if not provided evidence to the contrary. According to the general principles of the European Charter on the Statute for Judges, adopted under the auspices of the Council of Europe in 1998, each judge concerning the requirements of independence, impartiality and competence (because it can not talk about the independence of a judge who does not have sufficient knowledge and experience of the issue). In the trial court's independence – is, above all, his ability to decide the case without external undue influence.

Of impartiality should be noted that, according to established practice of the European Court, the impartiality of judges reviewed against subjective criteria (if allegations of bias and interest in making certain the judgment of a particular judge in a particular case) and objective criteria (if there are general guarantees sufficient to exclude reasonable doubt in the impartiality of a judge). This directly applies to economic justice. The problem arises when the judge in the performance of various functions already has a view to address the merits before it actually begins trial of this case.

Therefore, it is appropriate, given the statutory presumption and the principle of objectivity and impartiality of the judiciary in international legal acts, amend the EPC of Ukraine and provide these presumptions as a means of protecting human rights and freedoms.

Key words: presumption of business processes, challenges, impartiality, partiality.

Правові презумпції – це закріплені в законодавстві припущення про наявність або відсутність юридичних фактів. Проте, на сьогоднішній день у середовищі вчених-юристів

немає єдності поглядів щодо їх визначення. Так, наприклад, Соціологічний енциклопедичний словник за редакцією Г. Осипова містить таке визначення «Презумпція: 1. Припущення, засноване на вірогідності. 2. Визнання факту юридично достовірним, доки не буде доведено протилежне» [1, с. 259]. Схоже визначення наводиться і у Великій енциклопедії, а саме: «Презумпція – припущення, яке визнається достовірним до тих пір, доки не буде доведено протилежне». Пропонується декілька прикладів презумпцій – презумпції авторства, презумпції невинуватості [2, с. 505]. Юридична енциклопедія та Великий енциклопедичний юридичний словник містять тотожне визначення правових презумпцій: «Презумпції у праві – закріплені правовими нормами припущення про вірогідність настання певного юридичного факту» [3, с. 71; 4, с. 704].

Розмаїття варіантів підходів до розуміння правових презумпцій спостерігається і у науковій правовій літературі. Так, на думку О. Скакун, «презумпція (лат. *praesumptio* – припущення) – закріплене в законі припущення про наявність чи відсутність певних фактів, що мають юридичне значення» [5, с. 373]. В. Копейчиков визначає поняття презумпції – як «припущення про наявність або відсутність певних фактів, що спираються на зв'язок між фактами, які припускаються, та такими, що існують, і це підтверджується наявним життєвим досвідом» [5]. На думку П. Рабіновича, «правова презумпція – це закріплене в законодавстві припущення про наявність або відсутність певних юридичних фактів, яке може призвести до виникнення, зміни або припинення правовідносин» [7, с. 69]. В. Масюк у своїй дисертації доходить висновку, що «правова презумпція – це передбачене законом правило (нетиповий нормативний припис), за яким на підставі встановлення певного факту чи фактичного складу виключається необхідність доказування, та вважається таким, що існує інший факт (фактичний склад)» [8, с. 17]. Презумпції в аспекті формально-логічного підходу – це сформовані поняття абстрактного характеру, які містять факти, що належать до різних сфер людської діяльності. Отже, за логікою свого виникнення, презумпції – це явища, що мають індуктивний характер. Це абстрактні положення, де на підставі окремих ознак, конкретних ситуацій шляхом розумового висновку формулюється загальний висновок, тобто формулюється презумпція [9, с. 6].

Суттєвою властивістю, притаманною презумпціям, є їх припустимий характер. Презумпції – це узагальнення недостовірні, а неймовірні. Пояснюється це тим, що в основі їх виникнення лежить неповна індукція, тобто індукція, яка знаходить прояв у простому переліку. Сутність його полягає в тому, що на підставі узагальнення значної кількості випадків робиться будь-який загальний висновок, який буде вважатися достовірним щодо всіх узагальнених випадків. Але перелік предметів і явищ, на підставі яких зроблено висновок, хоча і є досить широким, проте невичерпним [10, с. 25]. Частіш за все, презумпція виникає, базуючись на загальному життєвому досвіді, і подальше використання її можливе за наявності в суб'єкта достатніх підстав вважати її такою, яка відповідає його внутрішнім переконанням та набутому досвіду. Проаналізувавши вищевикладене, можна запропонувати власне узагальнююче визначення правової презумпції. Правова презумпція – це припущення щодо певного юридичного факту або стану, яке буде вважатися істиною, доки не буде підтверджене протилежне.

Наразі надзвичайно актуальною є презумпція незалежності та неупередженості суддів у господарському судочинстві. Наявність зовнішніх ознак незалежності суду та існування гарантій діяльності суддів, які перешкоджають впливу на них при здійсненні правосуддя означає повну їхню самостійність та непідпорядкованість жодній із гілок влади. Неупередженість як вимога до суду означає, що суд, який розглядає справу, повинен бути, як справедливо зазначають О. Банчук та Р. Куйбіда, «безстороннім суб'єктивно», тобто жоден із його членів не повинен мати будь-якої особистої заінтересованості та упередженості [11]. Судді завжди мають бути вільними від особистих симпатій чи антипатій, уподобань, прихильностей. Вважається (презюмується), що суддя, який розглядає справу, є безстороннім, якщо не були надані докази, які свідчать про протилежне. Про наявність такої презумпції у

ст.6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод до процедури здійснення судочинства наголошують О. Банчук та Р. Куйбіда, які акцентують увагу на тому, що суд повинен бути безстороннім об'єктивно, тобто мати достатньо гарантій, які виключають будь-які законні сумніви стосовно цього [11]. Для існування справедливої та дієвої судової системи необхідним є забезпечення відповідного статусу та повноважень суддів, а також належного виконання ними своїх обов'язків. Беручи за основу мінімальні стандарти, визначені у Базових принципах ООН щодо незалежності судової влади (1985), у межах Ради Європи було прийнято Рекомендацію (94) 12 щодо незалежності, дієвості та ролі суддів. Серед іншого, її положення передбачають, що незалежність має гарантуватися шляхом забезпечення відповідної кількості суддів, безпеки їх перебування на посаді, належного навчання, відповідного штату працівників та матеріально-технічного забезпечення. Належний статус і оплата, співмірні із гідністю професії судді та його навантаженням, мають також зміцнювати суддівський авторитет та престиж, забезпечуючи тим самим виконання судових рішень, особливо з боку адміністративних органів. Згідно із Загальними принципами Європейської хартії про статус суддів, прийнятої під егідою Ради Європи у 1998 році, кожного судді стосуються вимоги незалежності, неупередженості та компетентності (оскільки не може йти мова про незалежність судді, який не володіє достатніми знаннями та досвідом щодо предмету спору). У судовому процесі незалежність суду – це, перш за все, його можливість вирішувати справи без стороннього неналежного впливу. Для з'ясування того, чи може певний орган вважатись незалежним, до уваги треба брати, зокрема, спосіб призначення його членів та строк їх повноважень, наявність гарантій від зовнішнього тиску та те, чи є фактично цей орган незалежним [12]. Щодо неупередженості необхідно зазначити, що, відповідно до усталеної практики Європейського суду, неупередженість судді розглядається у світлі суб'єктивного критерію (у випадку звинувачення в упередженості та зацікавленості у прийнятті певного судового рішення конкретного судді у конкретній справі) та об'єктивного критерію (чи існують взагалі гарантії, достатні для того, щоб виключити обґрунтовані сумніви у неупередженості судді). Це безпосередньо стосується і господарського судочинства. Проблема виникає, коли суддя при виконанні різноманітних функцій вже має певну думку щодо вирішення справи по суті до того, як фактично розпочинається судовий розгляд такої справи. Якщо звертатися до європейської практики, то в одному з прецедентів Європейський суд визначив, що склад з п'яти членів Судового Комітету Державної Ради Люксембурга не відповідав вимогам неупередженого судового розгляду, оскільки четверо його членів попередньо брали участь у підготовці думки Ради щодо проекту регламенту, який оскаржувався (Рішення ЄСПЛ від 28 вересня 1995 у справі *Procola v. Luxembourg*, Publ.Court, Series A, vol. 326). Господарський процесуальний кодекс України у ст.20 передбачає низку підстав, згідно з якими можливий відвід судді. Варто зазначити, що презумпція неупередженості та незалежності суддів тісно пов'язано з можливістю учасника процесу заявити клопотання про відвід судді, коли учасник допускає, що суддя є необ'єктивним. Серед таких підстав для заявлення відводу в ч.1 ст.20 Господарського процесуального кодексу України зазначено, «якщо він (суддя) є родичем осіб, які беруть участь у судовому процесі, якщо було порушено порядок визначення судді для розгляду справи, встановлений частиною третьою статті 2-1 цього Кодексу, або якщо буде встановлено інші обставини, що викликають сумнів у його неупередженості» [13]. Постає питання про те, що саме входить до «інших обставин». У науково-практичному коментарі до Господарського процесуального кодексу України М.П. Мельника зазначено, що до таких обставин зокрема можуть бути віднесені випадки: залежність судді від особи, яка бере участь у справі, або її представника; суддею надана публічна оцінка обставин справи до закінчення її розгляду (виступи в засобах масової інформації тощо); попередня службова діяльність судді або учасників справи, перебування суддів у родинних стосунках при колегіальному розгляді справи судді тощо [14].

При розгляді питання про незалежність судової влади варто звернути увагу на те, що вона має два аспекти: по-перше, судова гілка влади загалом має бути незалежною від інших гілок

влади (законодавчої та виконавчої), а по-друге, кожен суддя має бути вільний від будь-якого зовнішнього впливу. Тобто, окремі судді повинні бути незалежними під час прийняття рішень, що включає в себе незалежність від колег по судовій гілці влади. Цей принцип чітко закріплено і в міжнародних актах, зокрема, у цінності 1 пункту 4 Бангалорських принципів поведінки суддів (2000 рік) зазначено, що «під час виконання судових обов'язків, суддя має бути незалежним від колег-суддів щодо рішень, які суддя зобов'язаний приймати незалежно» [14].

Разом з тим, оцінюючи реальний стан судової системи в Україні, можна сказати, що жодний з аспектів незалежності судової влади в Україні не діє належним чином, і особливо не дотримується принцип незалежності конкретних суддів при прийнятті рішення у справі, які відчувають не тільки вплив виконавчої чи законодавчої гілки влади, а вплив очільників суду, які наділені адміністративною владою, а також найчастіше і представляють суддів в усіх органах суддівського самоврядування (радах суддів відповідних судів) та іноді є також членами Вищої ради юстиції України (Голови Ради суддів господарських судів). Як показали українські реалії, рядові судді судів усіх рівнів та різних юрисдикцій не мають гарантій незалежності та відчувають найбільший тиск і втручання в діяльність судді при прийнятті рішень саме з боку самої судової системи в особі керівників (голів та заступників суду) судів усіх рівнів, які мають значний вплив на кожного суддю як шляхом розподілу справ, так і визначенням навантажень на суддю, а також у професійному та кар'єрному зростанні судді. При цьому, в Україні органи суддівського самоврядування, які за своєю суттю та завданням покликані забезпечувати та гарантувати незалежність судді, на практиці формуються з суддів, які займають адміністративні посади, що надає їм додаткових важелів впливу на суддів.

Важливою гарантією внутрішньої незалежності судової влади є обмеження будь-якого позапроцесуального впливу на суддю під час здійснення ним правосуддя з боку судового адміністратора – голови суду чи його заступника. Найбільш реальним захистом від такого втручання повинні бути саме органи суддівського самоврядування, у першу чергу ради та конференції суддів відповідних судів та Рада суддів України, а також з'їзд суддів України як найвищий орган суддівського самоврядування. При цьому вказані органи суддівського самоврядування повинні бути протиположними до діяльності судових адміністраторів (голів та заступників голів) і захищати суддю від стороннього впливу не тільки інших гілок влади, а й очільників суду.

Отже, проаналізувавши вищевикладене, можна говорити про те, що презумпція незалежності та неупередженості суддів не знаходить у сьогоденному стані правосуддя свого чіткого відображення і є спростовною. Також, Господарський процесуальний кодекс України серед принципів господарського судочинства в розділі I не передбачає нормативного закріплення об'єктивності та неупередженості суду як вихідних та базових принципів господарського судочинства, лише опосередковано вказує на них у згаданій ст.20. Вказана стаття Господарського процесуального кодексу України дозволяє виділити презумпцію необ'єктивності суду у випадку заявлення відводу (ця презумпція є спростовною). Тому доцільно, враховуючи нормативне закріплення цього принципу та презумпції об'єктивності та неупередженості суду в міжнародних нормативно-правових актах, внести відповідні зміни до ГПК України та передбачити ці презумпції як один із засобів захисту прав і свобод людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Социологический словарь / отв. ред. : Г.В. Осипов, Л.Н. Москвичев ; ученый секретарь О.Е. Чернощек ; Акад. учеб.-науч. центр РАН-МГУ им. М.В. Ломоносова. – М. : Норма, 2008. – 608 с.
2. Большая энциклопедия : в 62-х т. / [науч.-ред. совет. : Г.А. Месяц и др. ; гл. ред. С.А. Кондратов ; редкол. : Г.В. Кожевников и др.]. – Т. 43 : Руссо-Свентоховский. – М. : Терра, 2006. – 592 с.

3. Юридична енциклопедія : в 6 т. / Редкол. : Ю.С. Шемшученко та ін. – НАН України ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К. : Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана. – Т.5 : П-С. – 2003. – 735 с.
4. Большой Российский энциклопедический словарь / худож. оформление С.И. Кравцова. – М. : Большая Российская энциклопедия, 2005. – 1888 с.
5. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (енциклопедичний курс) : підручник / Ольга Федорівна Скакун. – Вид. 2-е, перероб. і доп. – Х. : Еспада, 2009. – 756 с.
6. Копейчиков В.В. Правознавство / Володимир Володимирович Копейчиков. – К. : Юрінком Інтер, 2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravoznavec.com.ua/books/letter/32/%CA>.
7. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави / П.М. Рабінович. – Видання 5-е, зі змінами. – К. : Атіка, 2001. – 176 с.
8. Масюк В.В. Презумпції і преюдиції в цивільному судочинстві : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / В.В. Масюк ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2010. – 20 с.
9. Бабаев В.К. Презумпции в советском праве / Владимир Константинович Бабаев. – Горький : Изд-во ГВШ МВД СССР, 1974. – 124 с.
10. Бабаев В.К. Презумпции в российском праве и юридической практике / В.К. Бабаев // Проблемы юридической техники : сборник статей. – Нижний Новгород. – 2000. – С. 325.
11. Банчук О.А. Вимоги статті 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод до процедури здійснення судочинства / О.А. Байчук, Р.О. Куйбіда. – К. : «ІКЦ «Леста», 2005. – 116 с.
12. Рішення ЄСПЛ від 22 червня 1989 в справі Langborger v. Sweden, Publ. Court, Series A, vol. 155 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://justinian.com.ua/article.php?id=2014>.
13. Господарський процесуальний кодекс України від 06 листопада 1991 № 1798-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
14. Заєць В.А. Проблемні питання застосування відводу судді в господарському процесі [Електронний ресурс] / В.А. Заєць. – Режим доступу : http://3222.ua/article/problemn_pitannya_zastosuvannya_vdvodu_sudd_v_gospodarskomu_protsest.htm

REFERENCES

1. Sotsyolohycheskyy slovar' / otv. red. : H.V. Osypov, L.N. Moskvychyev ; uchenyy sekretar' O.E. Chernoshchek ; Akad. ucheb.-nauch. tsentr RAN-MHU im. M.V. Lomonosova. – М. : Norma, 2008. – 608 p.
2. Bol'shaya éntsyklopedyya : v 62-kh t. / [nauch.-red. sovet. : H.A. Mesyats y dr. ; hl. red. S.A. Kondratov ; redkol. : H.V. Kozhevnykov y dr.]. – Т. 43 : Russo-Sventokhovskyy. – М. : Terra, 2006. – 592 p.
3. Yurydychna entsyklopediia : v 6 t. / Redkol. : Yu.S. Shemshuchenko ta in. – NAN Ukrainy ; In-t derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho NAN Ukrainy. – К. : Ukrainska entsyklopediia im. M.P. Bazhana. – Т. 5 : P-S. – 2003. – 735 p.

4. Bol'shoy Rossyyskiy éntsyklopedycheskiy slovar' / khudozh. oformlenye S.Y. Kravtsova. – M. : Bol'shaya Rossyyskaya éntsyklopedyya, 2005. – 1888 p.
5. Skakun O.F. Teoriya derzhavy i prava (entsyklopedychnyy kurs) : pidruchnyk / Ol'ha Fedorivna Skakun. – vyd. 2-e, pererob. i dop. – KH. : Espada, 2009. – 756 p.
6. Kopeychikov V.V. Pravoznavstvo / Volodymyr Volodymyrovych Kopeychikov. – K. : Yurinkom Inter, 2003 [Electronic resource]. – Access mode: <http://pravoznavec.com.ua/books/letter/32/%CA>.
7. Rabinovych P.M. Osnovy zahal'noyi teorii prava ta derzhavy / P.M. Rabinovych. – Vydannya 5-e, zi zminamy. – K. : Atika. – 2001. – 176 p.
8. Masyuk V.V. Prezumpsiyi i preyudytsiyi v tsyvil'nomu sudochynstvi : avtoref. dys... na zdobuttya nauk. stupenya kand. yuryd. nauk : spets. 12.00.03 / V.V. Masyuk. – Nats. yuryd. akad. Ukrayiny im. Yaroslava Mudroho. – KH., 2010. – 20 p.
9. Babaev V.K. Prezumpsiy v sovet'skom prave / Vladymyr Konstantynovych Babaev. – Hor'kyy : Yzd-vo HVSH MVD SSSR, 1974. – 124 p.
10. Babaev V.K. Prezumpsiy v rosyyskom prave y yurydycheskoy praktyke / V.K. Babaev // Problemy yurydycheskoy tekhniky : Sbornyk statey. – Nyzhnyy Novhorod. – 2000. – P. 325.
11. Banchuk O.A. Vymohy statti 6 Konventsiyi pro zakhyst prav lyudyny ta osnovnykh svobod do protsedury zdiysnennya sudochynstva / O.A. Baychuk, R.O. Kuybida. – K. : «IKTS «Lesta», 2005. – 116 p.
12. Rishennya YESPL vid 22 chervnya 1989 v spravi Langborger v. Sweden, Publ. Court, Series A, vol. 155 [Electronic resource]. – Access mode : <http://justinian.com.ua/article.php?id=2014>.
13. Hospodars'kyy protsesual'nyy kodeks Ukrayiny vid 06 lystopada 1991 № 1798-XII [Electronic resource]. – Access mode : <http://rada.gov.ua/>.
14. Zayets' V.A. Problemni pytannya zastosuvannya vidvodu suddi v hospodars'komu protsesi [Electronic resource] / V.A. Zayets'. – Access mode : http://3222.ua/article/problemn_pytannya_zastosuvannya_vdvodu_sudd_v_gospodarskomu_protses.htm

УДК 347.73

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ПОДАТКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

Пасічна І.О., к.ю.н., ст. викладач

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка, Периотравневий проспект, 24, м. Полтава, Україна

irene_pasichna@mail.ru

На основі аналізу ознак податкових правовідносин досліджені особливості змісту податкових правовідносин. Юридичний зміст податкових правовідносин розглядається як нормативна модель відносин, фактичний же зміст – як реальне втілення цієї моделі. Зміст податкових правовідносин визначено як юридичні права й обов'язки суб'єктів цих відносин та їх реальна поведінка, детерміновані публічними інтересами і спрямовані на досягнення відповідного результату – формування публічних фондів грошових коштів.